

Seksuele diversiteit in 's-Hertogenbosch

Acceptatie en veiligheid lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen in 's-Hertogenbosch

Gemeente 's-Hertogenbosch
Afdeling Onderzoek & Statistiek
Augustus 2014

Samenvatting

De gemeente 's-Hertogenbosch is een van de deelnemende gemeenten aan het Rijksprogramma Koplopergemeente Homo-emancipatie. De gemeente 's-Hertogenbosch wil hiermee actief bijdragen aan het vergroten van de veiligheid en emancipatie van lesbiennes, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT'ers). Een van de speerpunten is dat periodiek gemeten wordt hoe het staat met de veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders.

In deze rapportage staan de resultaten van een eerste onderzoek in 's-Hertogenbosch naar de acceptatie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen centraal. In dit rapport wordt de onderzochte groep afgekort met de term LHB'ers.

LHB'ers niet in alle bevolkingsgroepen geaccepteerd

Homoseksualiteit lijkt in 's-Hertogenbosch breed geaccepteerd. Negen van de tien inwoners geeft aan het geen probleem te vinden dat mannen met mannen of vrouwen met vrouwen een seksuele relatie hebben. De houding tegenover homoseksualiteit verschilt tussen bevolkingsgroepen. Zo staan allochtone inwoners en lager opgeleiden over het algemeen minder positief tegenover homoseksualiteit. Dit komt overeen met landelijke bevindingen. Jongere inwoners zijn uitgesprokener dan oudere inwoners. Een vergelijkbaar percentage jongeren als ouderen geeft aan het geen probleem te vinden dat mannen met mannen of vrouwen met vrouwen een seksuele relatie hebben. De groep die het niet ondersteunt bestaat voor wat betreft de jongere leeftijdsgroep (< 35 jaar) echter uit meer mensen die het afwijzen. Bij de oudere leeftijdsgroepen hebben verhoudingsgewijs meer mensen geen mening.

Of homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in 's-Hertogenbosch zonder problemen voor hun relatie uit kunnen komen wordt door LHB'ers anders ingeschat dan door heteroseksuele inwoners. Terwijl twee derde van de inwoners de stelling onderschrijft: *"In 's-Hertogenbosch kunnen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uitkomen"*, geldt dit slechts voor een derde van de LHB'ers.

De houding tegenover homoseksualiteit is de afgelopen jaren in 's-Hertogenbosch nagenoeg gelijk gebleven. De resultaten op de twee bovengenoemde stellingen zijn vergelijkbaar met 2010 en 2012.

LHB'ers zijn over het algemeen tevreden met de leefbaarheid in de buurt

Er zijn geen verschillen tussen heteroseksuele inwoners en LHB'ers voor wat betreft de oordelen over de leefbaarheid in de buurt.

LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld, ook in 's-Hertogenbosch

LHB'ers uit 's-Hertogenbosch voelen zich op sommige plekken vaker onveilig dan heteroseksuele inwoners. Het gaat met name om plekken waar jongeren rondhangen, rondom uitgaansgelegenheden, in het winkelgebied in de buurt en in het centrum.

LHB'ers in 's-Hertogenbosch zijn vaker slachtoffer van geweld: 15% van de LHB'ers tegenover 8% van de heteroseksuele inwoners heeft de afgelopen 5 jaar te maken gehad met geweld (is bedreigd, aangevallen of mishandeld).

LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld. Dit leidt echter niet tot meer (herleidbare) aangiften/meldingen bij politie of RADAR. Het aantal geregistreerde meldingen is erg laag.

Borgen van LHBT-beleid¹ en inzetten op het vergroten van de aangifte en meldingsbereidheid

De resultaten uit dit onderzoek benadrukken het belang van continuering van het homo- en lesbisch diversiteitsbeleid dat is ingezet met deelname aan het Rijksprogramma Koplopergemeente Homo-emancipatie. LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld en voelen zich op diverse plekken in de stad vaker onveilig dan heteroseksuele inwoners. Dit is niet zichtbaar in het aantal geregistreerde meldingen van RADAR en de politie. Door als gemeente samen met politie en LHBT-organisaties sterk in te zetten op een samenhangend beleid kan de aangifte- en meldingsbereidheid een impuls krijgen.

¹ Het aantal transgenders in 's-Hertogenbosch dat via enquête onderzoek in de steekproef zou vallen is te laag om betrouwbare uitspraken te doen. Om de situatie van transgenders in beeld te brengen is een andere onderzoekstechniek vereist. Van belang is echter in het beleid wel ook aandacht uit te doen gaan naar deze groep.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doel	6
1.2 Aanpak en methodiek.....	6
1.3 Leeswijzer	8
2. Acceptatie.....	9
2.1 Algemene aanvaarding.....	9
2.1.1 Verschillen tussen bevolkingsgroepen	10
2.1.2 Verschillen tussen wijken	11
2.1.3 Ontwikkelingen in de tijd.....	11
2.1.4 GGD Jeugdmonitor.....	12
2.2 Homoseksualiteit in het openbaar	12
2.2.1 Algemene inschatting inwoners (heteroseksueel en homoseksueel)	12
2.2.2 Verschillen tussen bevolkingsgroepen	13
2.2.3 Verschillen tussen wijken	14
2.2.4 Ontwikkelingen in de tijd.....	14
3. Leefbaarheid en veiligheid en sociale samenhang	15
3.1 Leefbaarheid in de buurt.....	15
3.2 Veiligheid in de buurt	15
3.3 Veiligheid diverse plekken in 's-Hertogenbosch.....	16
3.4 (Kans op) slachtofferschap.....	17
4. Meldingen van discriminatie.....	18
5. Conclusie en aanbevelingen	19

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente 's-Hertogenbosch is deelnemer aan het Rijksprogramma Koplopergemeente Homomancipatie dat loopt van 2012 tot en met 2014. De gemeente 's-Hertogenbosch wil hiermee actief bijdragen aan het vergroten van de veiligheid en emancipatie van de doelgroepen van het homomancipatiebeleid: lesbiennes, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders.

Een van de onderdelen van het LHBT-beleid is dat periodiek gemeten wordt hoe het staat met de acceptatie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT'ers).

Deze rapportage betreft een eerste studie in 's-Hertogenbosch over dit onderwerp. Het kan gezien worden als een nulmeting. Het doel van het onderzoek is enerzijds om meer inzicht te krijgen in de houding van de inwoners van 's-Hertogenbosch ten aanzien van seksuele diversiteit en anderzijds om de veiligheidsgevoelens van lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen in 's-Hertogenbosch te achterhalen. Hier horen de volgende onderzoeksvragen bij:

1. In hoeverre worden lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen geaccepteerd in 's-Hertogenbosch?
 - a. Hoe denken mensen over homoseksualiteit?
 - Wat zijn de ontwikkelingen sinds 2010?
 - Welke verschillen zijn er naar achtergrondkenmerk (geslacht, leeftijd, etniciteit, opleiding, woonwijk)?
2. Welke verschillen zijn er tussen lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen en heteroseksuelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid?
 - a. Hoe ervaren lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen sociale samenhang in de buurt ten opzichte van heteroseksuelen?
 - b. Hoe veilig voelen lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen zich in vergelijking met heteroseksuelen in 's-Hertogenbosch?
 - c. Hebben lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen in 's-Hertogenbosch vaker het idee dat een aantal voorvallen of misdrijven voorkomen in hun buurt en zijn zij hier vaker slachtoffer van?
 - d. Hoeveel klachten en meldingen van discriminatie met betrekking tot seksuele gerichtheid zijn bekend bij antidiscriminatiebureau RADAR?

1.2 Aanpak en methodiek

De resultaten zijn vooral gebaseerd op enquête onderzoek dat is uitgezet door de afdeling Onderzoek & Statistiek onder inwoners van 's-Hertogenbosch. Het gaat hierbij om de Veiligheidsmonitor (2013). Hierin zijn twee stellingen opgenomen over de acceptatie van homoseksualiteit.

Aanvullend worden gegevens uit de GGD Jeugdmonitor en discriminatiecijfers van RADAR² gebruikt. In de enquête Leefbaarheid van 2012 en 2010 zijn de twee stellingen over de acceptatie van homoseksualiteit ook gesteld. Het is dus mogelijk om een vergelijking in de tijd te maken.

² RADAR is het bureau voor gelijke behandeling en tegen discriminatie voor de regio's Brabant-Noord, Midden- en West-Brabant, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid. Inwoners van deze gebieden kunnen als ze discriminatie ervaren of hier getuige van zijn een beroep doen op RADAR voor advies en ondersteuning.

Veiligheidsmonitor

In 's-Hertogenbosch wordt tweejaarlijks de Veiligheidsmonitor afgenomen onder een representatieve steekproef van inwoners. Onderwerpen die onder meer onderzocht worden zijn de leefbaarheid van de woonbuurt, overlast in de buurt en de veiligheidsbeleving.

Acceptatie

In de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor 2013 zijn twee stellingen toegevoegd. Een van de stellingen is toegevoegd om te achterhalen wat de houding van de respondent is ten aanzien van homoseksuele relaties. De andere stelling gaat om een inschatting van de respondent hoe men denkt dat in 's-Hertogenbosch over het algemeen homoseksualiteit geaccepteerd wordt. Het achterhalen van houding en gedrag door middel van enquête onderzoek wordt bemoeilijkt doordat respondenten geneigd zijn om sociaal wenselijke antwoorden te geven. Hier moet dan ook rekening mee worden gehouden bij de interpretatie van de cijfers.

Seksuele voorkeur

In 2013 is voor het eerst de seksuele voorkeur van de respondent achterhaald. Met deze vraag wordt onderzocht of er verschil is in veiligheidsbeleving en –ervaringen op basis van de seksuele voorkeur. Gevraagd is tot welk geslacht de respondent zich aangetrokken voelt: alleen/vooral tot mannen, zowel tot mannen als tot vrouwen, of alleen/vooral tot vrouwen. Het feit of iemand zich definieert als transgender is niet nader onderzocht. De resultaten hebben dan ook alleen betrekking op lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuele mannen en vrouwen. In de navolgende pagina's wordt deze groep omschreven als LHB'ers.

Respons

De omvang van de groep LHB'ers uitgedrukt in absolute aantallen, is relatief klein. In totaal hebben 93 homoseksuele inwoners en 42 biseksuele inwoners de vragenlijst ingevuld. Uit uiteenlopende onderzoeken blijkt dat er grote verschillen zijn tussen subgroepen. De ervaringen van lesbische vrouwen verschillen van die van homoseksuele mannen, ook is er een verschil tussen biseksuele en homoseksuele inwoners. De aantallen in dit onderzoek zijn echter te klein om de resultaten van de afzonderlijke subgroepen (lesbische vrouwen, biseksuele vrouwen, heteroseksuele vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mannen en heteroseksuele mannen) te presenteren. Vanwege het lage aantal responderende LHB'ers zijn de resultaten eerder indicatief dan representatief.

Tabel 1.1: Overzicht respons Veiligheidsmonitor naar seksuele voorkeur (2013)

	N	%
Homoseksuele inwoners	93	3,5%
Lesbische vrouwen	25	
Homoseksuele mannen	68	
Biseksuele inwoners	42	1,6%
Biseksuele vrouwen	28	
Biseksuele mannen	14	
Heteroseksuele inwoners	2573	95,0%
Heteroseksuele vrouwen	1320	
Heteroseksuele mannen	1253	

GGD jeugdmonitor

De GGD jeugdmonitor (2011) is een onderzoek onder jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 18 jaar. In het onderzoek worden onder andere een aantal onderwerpen voorgelegd, waar jongeren mee kunnen zitten of problemen mee kunnen hebben, zoals gezondheid, geloof, geldproblemen, discriminatie en homoseksualiteit. De antwoorden over homoseksualiteit worden meegenomen bij het analyseren van de acceptatie van homoseksualiteit.

RADAR

Meldingen en klachten van discriminatie worden geregistreerd door RADAR. RADAR is een bureau voor gelijke behandeling en tegen discriminatie. Vanaf 1 april 2011 kunnen inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch met klachten en meldingen van discriminatie terecht bij RADAR. Zij registreren op welke grond (bijvoorbeeld nationaliteit, leeftijd, seksuele gerichtheid) en op welk maatschappelijk terrein (bijvoorbeeld arbeidsmarkt, politie en horeca) meldingen en klachten van discriminatie betrekking hebben. In dit rapport wordt ingegaan op de meldingen die zijn gedaan op basis van seksuele gerichtheid.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de acceptatie van homoseksualiteit centraal. Hoofdstuk 3 gaat in op de veiligheid(sbeleving) en ervaringen van LHB'ers. In hoofdstuk 4 worden de belangrijkste resultaten samengevat en er worden enkele aanbevelingen gedaan.

2. Acceptatie

Via enquête onderzoek inzicht geven in de houding tegenover seksuele diversiteit (acceptatie en discriminatie) is niet eenvoudig. De kans op sociaal wenselijke antwoorden is groot. Het SCP onderscheidt vier dimensies om de sociale acceptatie te meten (Keuzenkamp e.a., 2006):

1. 'algemene aanvaarding': in hoeverre zijn bijvoorbeeld respondenten het eens met de uitspraak dat homoseksuelen vrij moeten zijn om hun leven te leiden zoals zij dat willen;
2. 'gelijke rechten en discriminatie': wat vinden respondenten van bijvoorbeeld gelijke rechten op het gebied van huwelijk en adoptie;
3. 'reacties op homoseksualiteit in de openbaarheid': wat vinden respondenten van zichtbaarheid, zoals zoenen in het openbaar van twee mannen of twee vrouwen;
4. 'reacties op homoseksualiteit in de naaste omgeving': wat vinden respondenten ervan als hun eigen kind een relatie heeft met iemand van hetzelfde geslacht.

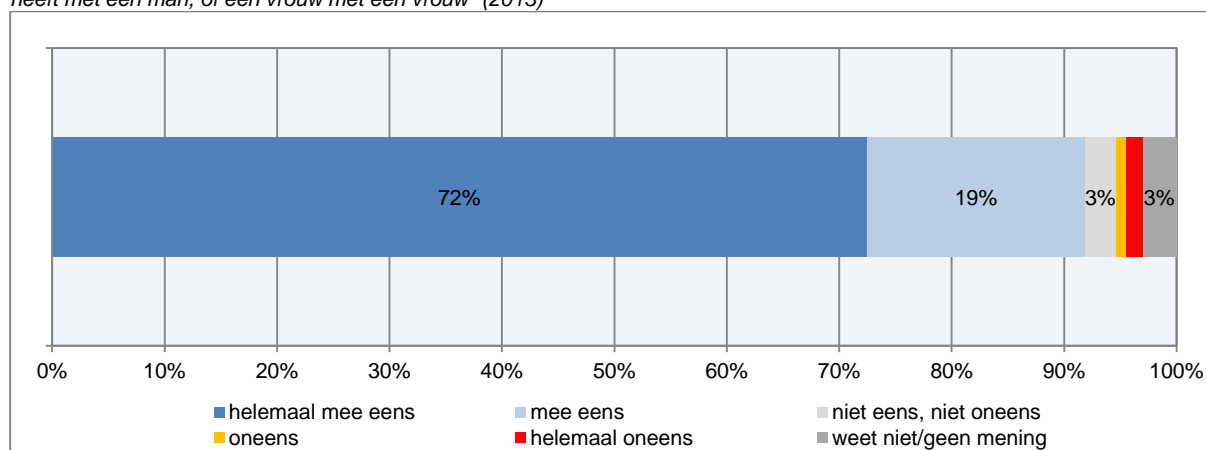
In de eerste paragraaf staat de eerste dimensie centraal: de algemene aanvaarding van homoseksualiteit. De tweede paragraaf beschrijft de resultaten ten aanzien van de derde dimensie die het SCP onderscheidt om sociale acceptatie te meten: reacties op homoseksualiteit in de openbaarheid. De overige twee dimensies zijn in dit onderzoek niet gemeten.

2.1 Algemene aanvaarding

Aan de hand van de stelling "ik vind het geen probleem als een man een seksuele relatie heeft met een man, of een vrouw met een vrouw" wordt de acceptatie onderzocht van inwoners in 's-Hertogenbosch. Gekeken wordt wat de oordelen zijn van diverse bevolkingsgroepen en of er verschillen zijn tussen wijken. Doordat deze stelling in voorgaande jaren ook is voorgelegd aan inwoners van 's-Hertogenbosch kan vastgesteld worden of er sprake is van een bepaalde trend (toenemende dan wel afnemende acceptatie).

Negen van de tien inwoners (92%) vindt het geen probleem dat mannen met mannen of vrouwen met vrouwen een seksuele relatie hebben. Slechts een klein percentage (2%) is het (helemaal) oneens met de stelling. De rest (6%) heeft hierover geen mening of staat er neutraal tegenover.

Figuur 2.1: Percentage inwoners dat het eens is met de stelling: "Ik vind het geen probleem als een man een seksuele relatie heeft met een man, of een vrouw met een vrouw" (2013)

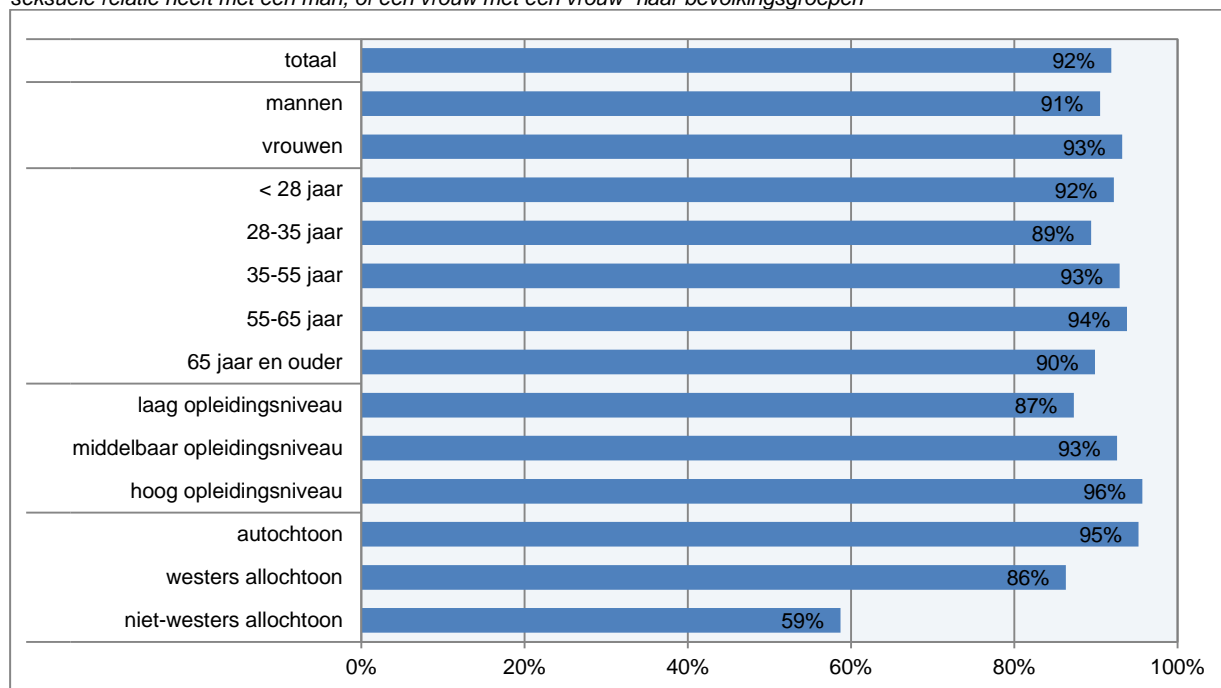
Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

2.1.1 Verschillen tussen bevolkingsgroepen

De houding ten opzichte van mannen die een relatie met mannen hebben of vrouwen die een relatie met vrouwen hebben verschilt tussen bevolkingsgroepen (zie figuur 2.2). Lager opgeleiden vinden het minder vaak geen probleem dan hoger opgeleiden. Ook voor wat betreft leeftijd zijn er verschillen. Jongere inwoners geven weliswaar vergelijkbaar vaak aan het geen probleem te vinden als oudere inwoners, maar zij zijn uitgesprokener. 4% van de inwoners van de leeftijdsgroep jonger dan 35 jaar geeft aan dit een probleem te vinden tegenover 2% van de 35-55 jarigen, 1% van de 55-65-jarigen en 2% van de 65-plussers.

Verder zijn er verschillen op basis van de etniciteit. Autochtone inwoners ondersteunen vaker de stelling dat het geen probleem is wanneer mannen een seksuele relatie hebben met mannen en vrouwen met vrouwen, dan allochtone inwoners. Onder de groep niet-westerse allochtonen vindt de stelling het minst ondersteuning. 59% van de niet-westerse allochtonen vindt het geen probleem als een man met een man of een vrouw met een vrouw een seksuele relatie heeft. Een op de vijf niet-westerse allochtone inwoners (18%) beantwoordt de stelling met 'weet niet/geen mening'.

Figuur 2.2: Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling: "Ik vind het geen probleem als een man een seksuele relatie heeft met een man, of een vrouw met een vrouw" naar bevolkingsgroepen

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

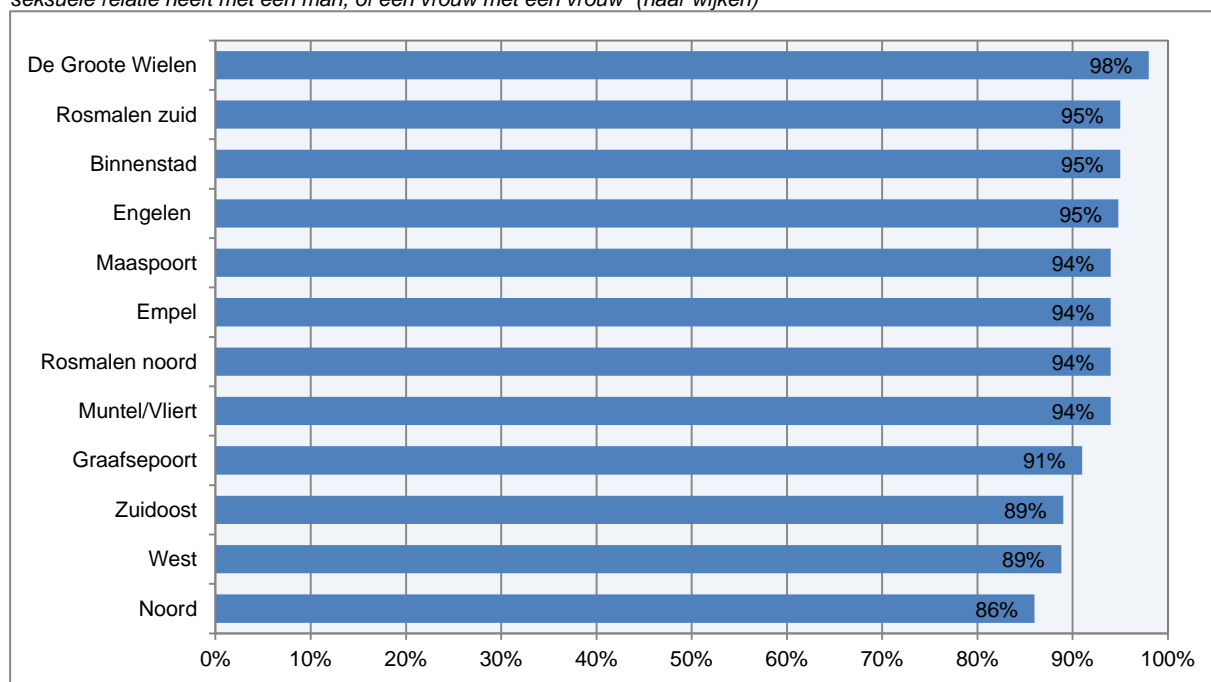
Dat etniciteit, het opleidingsniveau en de leeftijd samenhangt met het acceptatie van homoseksualiteit komt overeen met landelijke cijfers van het SCP. Het SCP verklaart een deel van de lagere tolerantie onder allochtone groepen door de samenhang met religie. Onder orthodox-religieuzen (personen die ten minste een keer per week naar een religieuze bijeenkomst gaan) is het aandeel dat negatief tegenover homoseksualiteit staat hoog.³

³ Het is niet mogelijk dit voor de inwoners uit 's-Hertogenbosch nader te onderzoeken omdat de (mate van) religie van respondenten niet bekend is.

2.1.2 Verschillen tussen wijken

De houding tegenover homoseksualiteit is onder bewoners uit De Grote Wielen het meest positief en onder bewoners uit Noord het minst positief. Dit hangt mogelijk samen met de bevolkingssamenstelling in de wijken. In De Grote Wielen wonen relatief veel hoog opgeleiden en autochtonen. In Noord wonen relatief veel laag opgeleiden en niet westerse allochtonen.

Figuur 2.3: Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling: "Ik vind het geen probleem als een man een seksuele relatie heeft met een man, of een vrouw met een vrouw" (naar wijken)

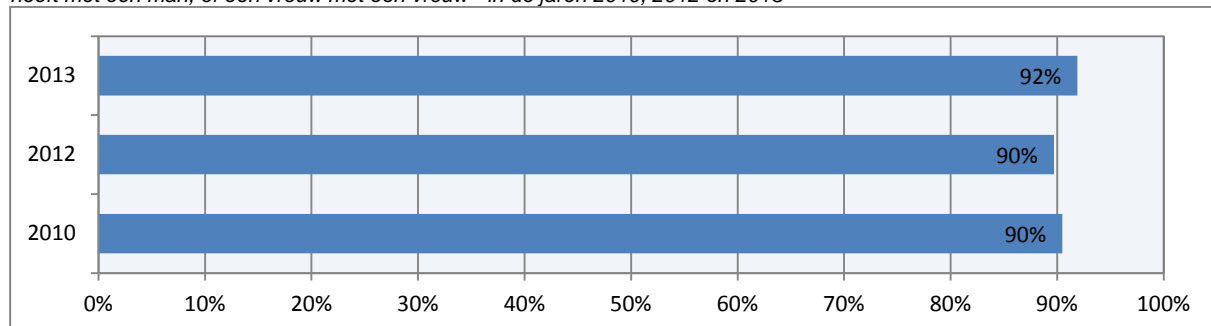

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

2.1.3 Ontwikkelingen in de tijd

Zoals al eerder aangegeven vindt 92% van de inwoners het geen probleem dat mannen met mannen of vrouwen met vrouwen een seksuele relatie hebben. In 2010 en 2012 gaf 90% van de onderzochte inwoners aan het geen probleem te vinden.

Figuur 2.4: Percentage inwoners dat het eens is met de stelling: "Ik vind het geen probleem als een man een seksuele relatie heeft met een man, of een vrouw met een vrouw" in de jaren 2010, 2012 en 2013

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013; Enquête Leefbaarheid 's-Hertogenbosch 2012 & 2010

2.1.4 GGD Jeugdmonitor

Iedere vier jaar verzamelt de GGD 's-Hertogenbosch in de Gezondheidsmonitor Hart voor Brabant gegevens via enquêtes. De Gezondheidsmonitor bestaat uit vier deelmonitors, waaronder de Monitor Jongeren (12 t/m 18 jaar). De meest recente cijfers die momenteel beschikbaar zijn, zijn die van de Monitor Jongeren van 2011. In deze monitor is aan jongeren een aantal onderwerpen voorgelegd met de vraag in hoeverre zij daar mee zitten, zoals uiterlijk en schoolprestaties. Ook homoseksualiteit is een van de onderwerpen die in dit rijtje bevraagd wordt. De vraagstelling luidt als volgt:

Waar zit jij mee?

- Homoseksualiteit

a) Ik zit hier (bijna) nooit mee

b) Ik zit hier regelmatig mee

c) Dit probleem houdt mij dag en nacht bezig

Van de onderzochte jongeren in 's-Hertogenbosch geeft 2,5% (12 jongeren) aan hier problemen mee te hebben. Dat is een te klein aantal om betrouwbare uitspraken te doen over verbanden met achtergrondkenmerken.

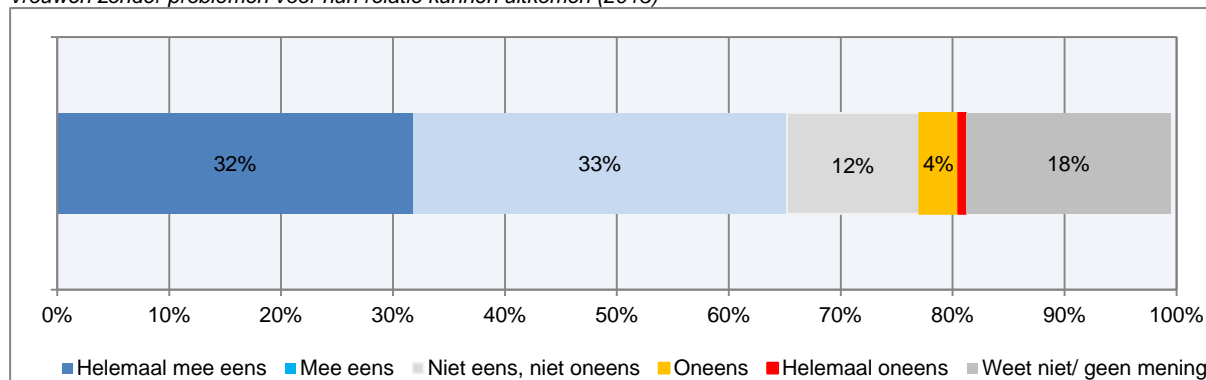
2.2 Homoseksualiteit in het openbaar

Deze paragraaf beschrijft de homoseksualiteit in het openbaar. Het betreft de derde dimensie die het SCP (Keuzenkamp e.a., 2006) onderscheidt om sociale acceptatie te meten. Nader ingegaan wordt wat de oordelen zijn van diverse bevolkingsgroepen over homoseksualiteit in het openbaar. Zijn er verschillen tussen wijken en wat zijn de ontwikkelingen vergeleken met voorgaande jaren. We beginnen deze paragraaf met de algemene inschatting van alle onderzochte inwoners en zetten deze vervolgens af tegen de inschatting van LHB'ers.

2.2.1 Algemene inschatting inwoners (heteroseksueel en homoseksueel)

Twee derde (65%) van de inwoners in 's-Hertogenbosch onderschrijft de stelling 'homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in 's-Hertogenbosch kunnen zonder problemen voor hun relatie uitkomen'. Eén op de vijf inwoners (18%) heeft hierover geen oordeel of kan het niet inschatten. 5% van de onderzochte inwoners geeft aan dat homoseksuele mannen en lesbische vrouwen niet zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen.

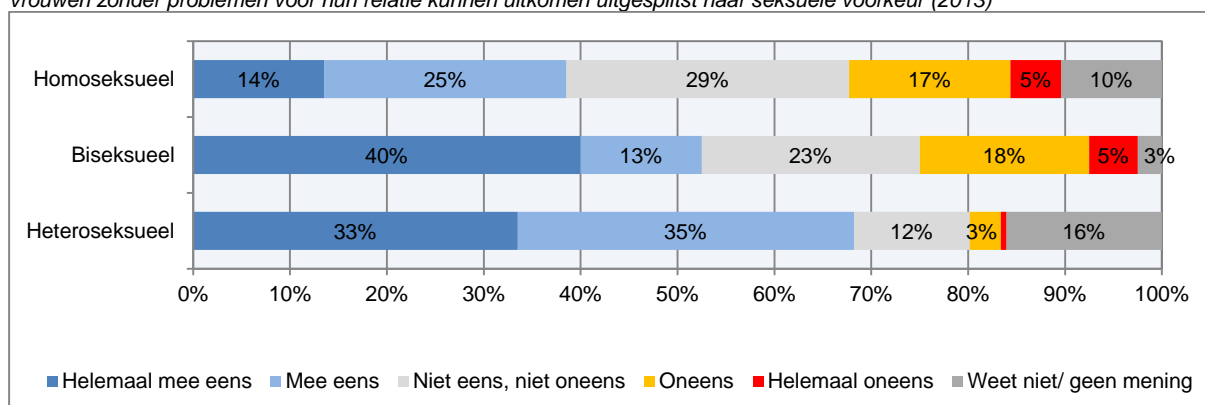
Figuur 2.5: Percentage bewoners dat het eens met de stelling dat in 's-Hertogenbosch homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen (2013)

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

LHB'ers onderschrijven minder vaak de stelling 'in 's-Hertogenbosch kunnen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uit komen'. Van de lesbiennes en homoseksuele mannen onderschrijft ruim een derde deze stelling. Bijna één op de vier is het (helemaal) niet eens met de stelling. Ook biseksuele mannen en vrouwen onderschrijven de stelling minder vaak dan heteroseksuele inwoners.

Figuur 2.6: Percentage bewoners dat het eens met de stelling dat in 's-Hertogenbosch homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen uitgesplitst naar seksuele voorkeur (2013)

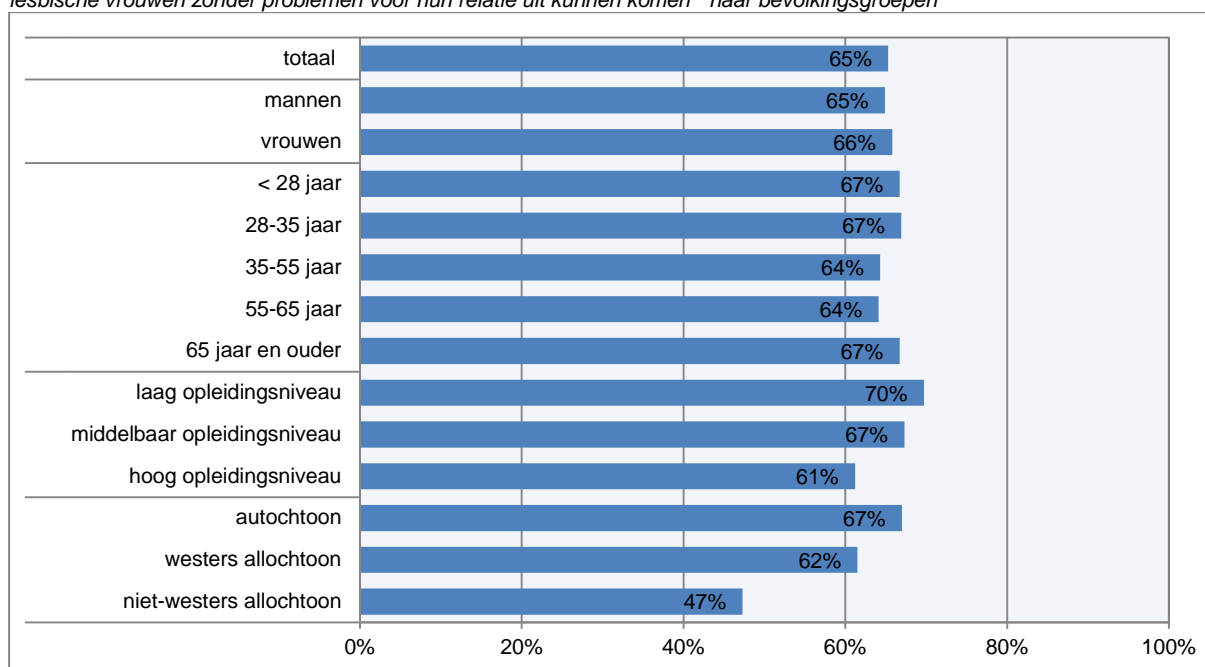

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

2.2.2 Verschillen tussen bevolkingsgroepen

De inschatting hoe in 's-Hertogenbosch omgegaan wordt met de zichtbaarheid van homoseksualiteit verschilt tussen bevolkingsgroepen. Hoger opgeleiden en niet-westerse allochtonen ondersteunen minder vaak de stelling dat 'in 's-Hertogenbosch homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uit kunnen komen'. Voor wat betreft geslacht en leeftijd zijn er geen opmerkelijke verschillen.

Figuur 2.7: Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling: "in 's-Hertogenbosch homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uit kunnen komen" naar bevolkingsgroepen

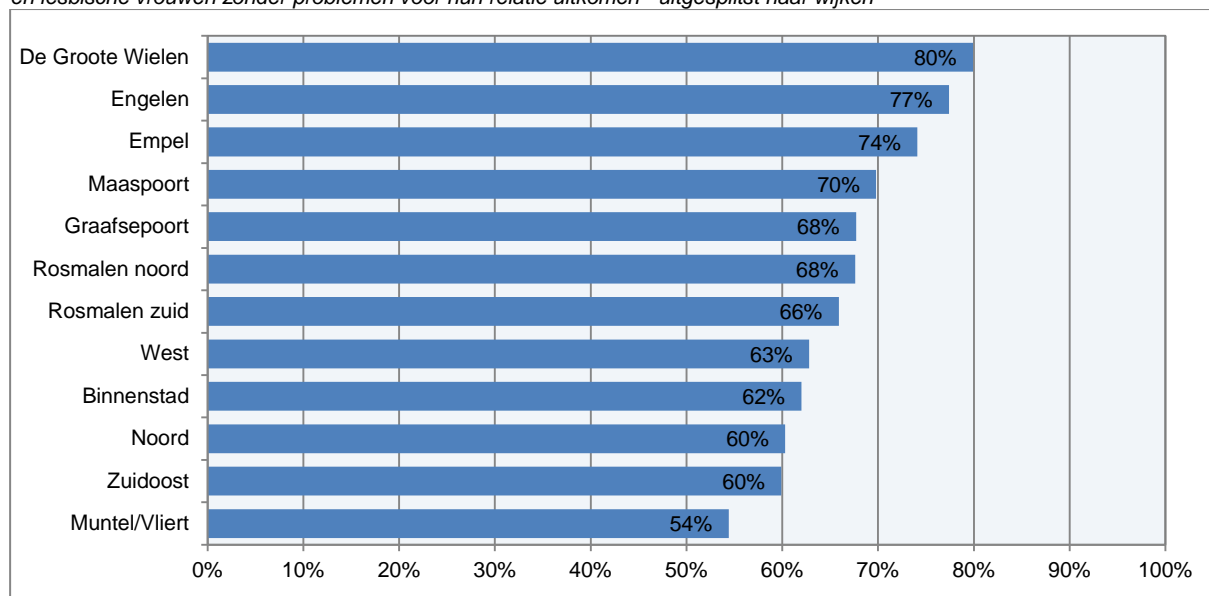

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

2.2.3 Verschillen tussen wijken

Inwoners uit De Groote Wielen, Engelen en Empel schatten de situatie voor homoseksuelen in 's-Hertogenbosch het meest positief in. Terwijl onder inwoners van De Groote Wielen 80% denkt dat homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in 's-Hertogenbosch zonder problemen voor hun relatie uit kunnen komen, is dat onder inwoners van Muntel/Vliert 'slechts' 54%.

Figuur 2.8 Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling: "in 's-Hertogenbosch kunnen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uitkomen" uitgesplitst naar wijken

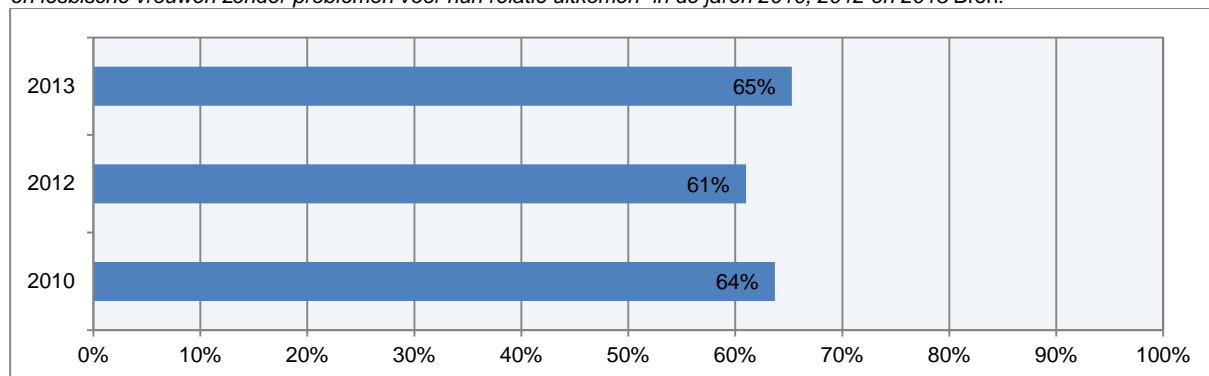

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

2.2.4 Ontwikkelingen in de tijd

Zoals hierboven vermeld denkt 65% van onderzochte inwoners dat in 's-Hertogenbosch homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uit kunnen komen. In 2010 en 2012 gaf respectievelijk 64% en 61% dit aan.

Figuur 2.9 Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling: "in 's-Hertogenbosch kunnen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zonder problemen voor hun relatie uitkomen" in de jaren 2010, 2012 en 2013 Bron:

Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch2013; Enquête Leefbaarheid 's-Hertogenbosch 2012 & 2010

3. Leefbaarheid en veiligheid

Dit hoofdstuk rapporteert eventuele verschillen tussen lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen (LHB'ers) en heteroseksuelen voor wat betreft het zich veilig voelen, ervaringen met geweld (bedreiging of mishandeling) en de leefbaarheid in de buurt. Onderzocht wordt of LHB'ers bijvoorbeeld vaker slachtoffer zijn van voorvallen of misdrijven en of zij zich even veilig voelen als heteroseksuelen. Allereerst rapporteren we enkele gegevens over de leefbaarheid in de buurt.

3.1 Leefbaarheid in de buurt

Aan inwoners van 's-Hertogenbosch is een aantal stellingen voorgelegd over sociale samenhang in de buurt, zoals omgang met elkaar, contact met buurtbewoners en het zich thuis voelen in de buurt. Voor alle stellingen over de sociale samenhang in de buurt zijn de resultaten tussen heteroseksuelen en LHB'ers vergelijkbaar.

Tabel 3.1: Sociale cohesie van de woonbuurt: percentage dat het hier (helemaal) mee eens is

WOON- & LEEFOMGEVING	Heteroseksuelen	LHB'ers
De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks	29%	33%
De mensen in de buurt gaan op een prettige manier met elkaar om	69%	64%
Ik woon in een gezellige buurt waar veel saamhorigheid is	40%	38%
Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen	58%	52%
Ik heb veel contact met buurtbewoners	34%	34%
Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling in de buurt	66%	64%

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

De algehele tevredenheid met de woonomgeving uitgedrukt in een rapportcijfer bedraagt gemiddeld een 7,4 voor LHB'ers en een 7,5 voor heteroseksuele inwoners. De leefbaarheid in de buurt wordt door beide groepen beoordeeld met het rapportcijfer 7,4.

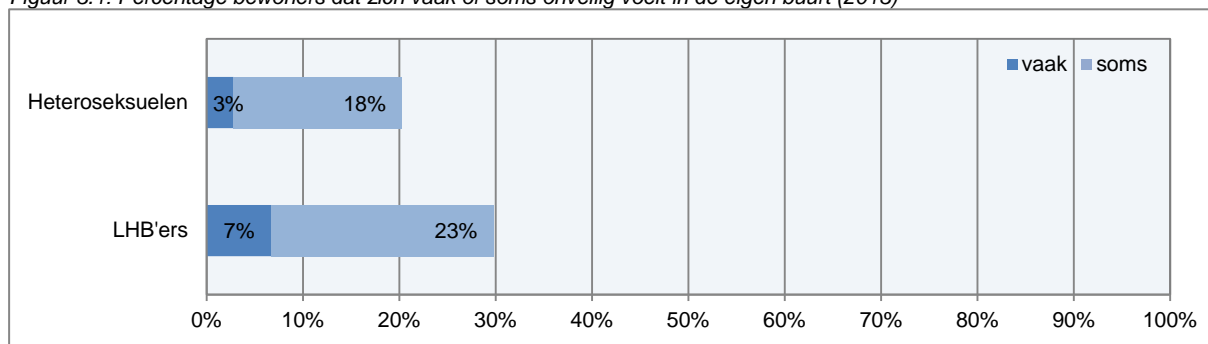
3.2 Veiligheid in de buurt

LHB'ers van 's-Hertogenbosch voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt dan heteroseksuele inwoners. Van de LHB'ers geeft 30% aan zich vaak (7%) of soms (23%) onveilig te voelen in de eigen buurt tegenover 21% van de heteroseksuele inwoners (3% vaak, 18% soms).

De verschillen tussen heteroseksuele en LHB'ers zijn vergelijkbaar met de landelijke cijfers. Ook uit landelijke cijfers van CBS blijkt dat meer LHB'ers dan heteroseksuelen zich wel eens onveilig voelen. In hun eigen buurt voelt 30% van de lesbiennes zich wel eens onveilig, tegen 22% van de heteroseksuele vrouwen. Bij mannen is het verschil tussen homoseksuelen (22%) en heteroseksuelen (13%) ongeveer even groot als bij vrouwen. (CBS).⁴

⁴ Veiligheidsmonitor 2012, Onveiligheid, slachtofferschap en respectloos gedrag naar seksuele geaardheid (maatwerktable)

Figuur 3.1: Percentage bewoners dat zich vaak of soms onveilig voelt in de eigen buurt (2013)

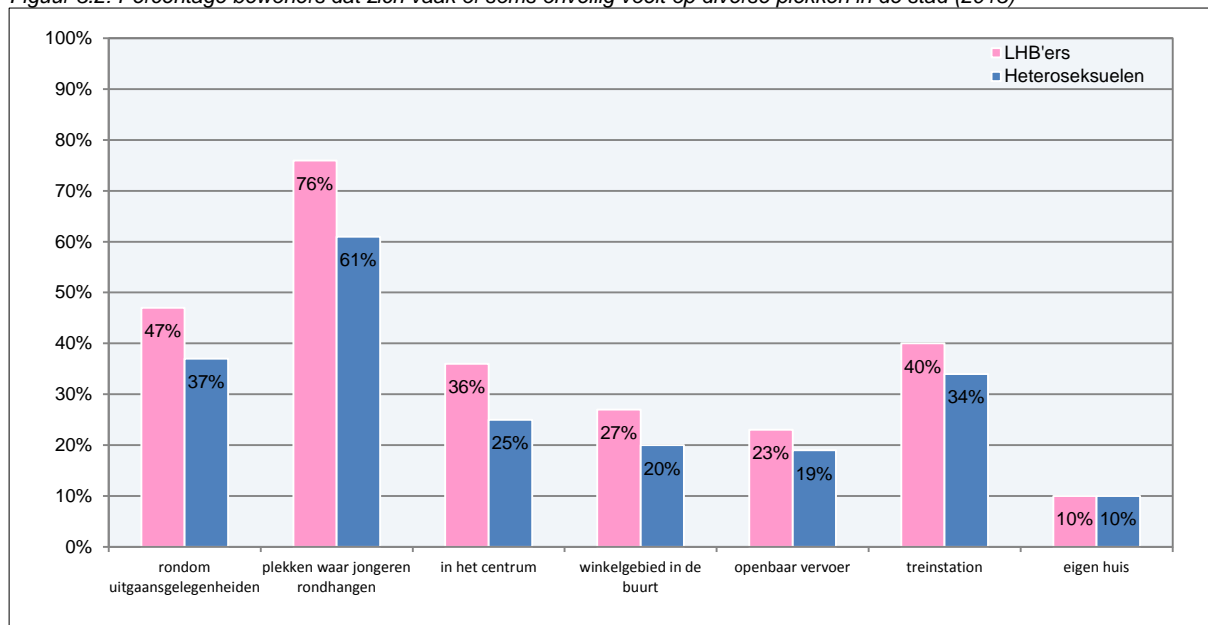

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

3.3 Veiligheid diverse plekken in 's-Hertogenbosch

Evenals dat landelijk (CBS⁵) het geval is voelen LHB'ers van 's-Hertogenbosch zich op diverse plekken in de stad vaker onveilig dan heteroseksuele inwoners. De verschillen tussen de groepen zijn er met name voor een aantal plekken, zoals 'rondom uitgaansgelegenheden', 'plekken waar jongeren rondhangen', 'in het centrum' en 'het winkelgebied in de buurt'. Zo voelt bijvoorbeeld 76% van de LHB'ers zich onveilig op plekken waar jongeren rondhangen tegenover 61% van de heteroseksuele inwoners.

Figuur 3.2: Percentage bewoners dat zich vaak of soms onveilig voelt op diverse plekken in de stad (2013)

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

⁵ Bron: CBS: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/cijfers/incidenteel/maatwerk/2013-homo-veiligheid-mw.htm>

3.4 (Kans op) slachtofferschap

LHB'ers zijn vaker dan heteroseksuelen slachtoffer van veel voorkomende criminaliteit. In 2012 rapporteerden in Nederland drie op de tien homoseksuelen en twee op de tien heteroseksuelen een vorm van slachtofferschap. Vandalisme en vermogensdelicten, zoals diefstal en inbraak, kwamen bij homoseksuelen anderhalf keer vaker voor dan bij heteroseksuele inwoners. Homoseksuele mannen en lesbiennes werden in Nederland tot twee maal vaker slachtoffer van geweldsdelicten, in het bijzonder bedreiging. Ongeveer 5% tot 6% van de homoseksuelen rapporteerden deze delicten⁶.

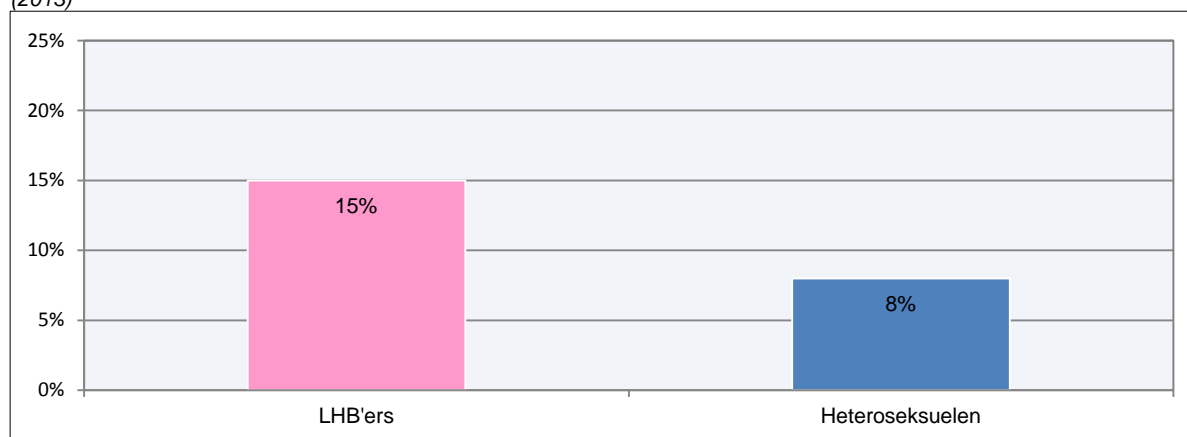
Kans op slachtofferschap

Aan inwoners van 's-Hertogenbosch is gevraagd om een inschatting te geven van de kans om in de komende 12 maanden zelf slachtoffer te worden van criminaliteit. Ten aanzien van zakkenrollerij, beroving, inbraak in de woning zijn er geen verschillen tussen LHB'ers en heteroseksuele inwoners. Ten aanzien van mishandeling wel. Biseksuele inwoners schatten de kans op mishandeling groter in, dan de overige groepen (heteroseksuele inwoners en lesbiennes en homoseksuele mannen). 10% van de biseksuele inwoners tegenover 1 à 2 % van de homo- en heteroseksuele inwoners schat de kans groot om in de komende 12 maanden zelf slachtoffer te worden van mishandeling.

Ervaren slachtofferschap

Ten aanzien van vermogensdelicten (woninginbraak, auto-inbraak, autodiefstal, diefstal ander voertuig, fietsendiefstal en zakkenrollerij) zijn er in tegenstelling tot de landelijke cijfers geen verschillen tussen heteroseksuele inwoners en LHB'ers in 's-Hertogenbosch. Wel is er een verschil ten aanzien van ervaringen met geweld; LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld. 15% van de LHB'ers tegenover 8% van de heteroseksuele inwoners heeft de afgelopen 5 jaar te maken gehad met geweld (is bedreigd, aangevallen of mishandeld).

Figuur 3.3: Percentage bewoners dat de afgelopen 5 jaar te maken had met geweld (bedreigd, aangevallen of mishandeld is) (2013)

Bron: Veiligheidsmonitor 's-Hertogenbosch 2013

Bij LHB'ers gebeurden de ervaringen met geweld (met uitzondering van één persoon) allemaal buitenshuis (op straat of op het werk). Bij de heteroseksuele bevolking vond een deel van de geweldservaringen thuis plaats.

⁶ Bron: CBS: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/informatie/onderwijs/actueel/maatschappijleer/2013-3847-wm.htm>

4. Meldingen van discriminatie

Vanaf 1 april 2011 kunnen inwoners van de gemeenten van de regio Brabant Noord – waaronder 's-Hertogenbosch – met klachten en meldingen van discriminatie terecht bij RADAR.

In 2013 registreerde RADAR 37 meldingen van discriminatie in de gemeente 's-Hertogenbosch. Dit is vergelijkbaar met 2012 (38 meldingen)⁷. De meeste meldingen worden gemaakt ten aanzien van ras (2013: 17; 2012: 22). Er is een verschuiving zichtbaar in de aard van de meldingen. In 2013 waren er relatief veel meldingen ten aanzien van geslacht (10) en in 2012 ten aanzien van leeftijd (8). In 2013 was er één melding ten aanzien van seksuele gerichtheid. In 2012 betrof het twee meldingen. Deze meldingen werden gedaan door inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Mensen kunnen ook bij de politie terecht voor het melden of aangeven van discriminatie. Voor de hele gemeente worden bij de politie jaarlijks ca. 5 incidenten van discriminatie geregistreerd. De politie geeft deze meldingen/aangiften door aan RADAR. Deze cijfers zijn dus al opgenomen in de cijfers van RADAR.

⁷ Tot en met 2010 werden meldingen en klachten van discriminatie voor de regio Brabant Noord geregistreerd door stichting Basta!. Meldingen en klachten over seksuele gerichtheid betrof in 2009: 20 en in 2010: 20. De registraties van 2010 waren niet volledig.

5. Conclusie en aanbevelingen

Homoseksualiteit over het algemeen geaccepteerd

Het overgrote deel van de inwoners uit 's-Hertogenbosch vindt het geen probleem dat mannen met mannen of vrouwen met vrouwen een seksuele relatie hebben. 92% van de onderzochte inwoners geeft dit aan. De houding tegenover homoseksualiteit verschilt tussen bevolkingsgroepen. Allochtone inwoners en laag opgeleiden vinden het vaker een probleem als een man met een man of een vrouw met een vrouw een seksuele relatie heeft. Dit komt overeen met de landelijke cijfers.

De houding tegenover homoseksualiteit is de afgelopen jaren in 's-Hertogenbosch nagenoeg gelijk gebleven.

LHB'ers kunnen in 's-Hertogenbosch niet altijd zonder probleem uitkomen voor hun relatie

Twee derde van de inwoners in 's-Hertogenbosch tegenover een derde van de LHB'ers onderschrijft de stelling *'homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in 's-Hertogenbosch kunnen zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen'*.

LHB'ers voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt

LHB'ers uit 's-Hertogenbosch voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt dan heteroseksuele inwoners. Van de LHB'ers geeft 30% aan zich vaak (7%) of soms (23%) onveilig te voelen in de eigen buurt tegenover 21% van de heteroseksuele inwoners (3% vaak, 18% soms).

LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld, ook in 's-Hertogenbosch

LHB'ers uit 's-Hertogenbosch voelen zich op plekken waar jongeren rondhangen, rondom uitgaansgelegenheden, in het winkelgebied in de buurt en in het centrum, vaker onveilig dan heteroseksuele inwoners.

LHB'ers in 's-Hertogenbosch zijn vaker slachtoffer van geweld: 15% van de LHB'ers tegenover 8% van de heteroseksuele inwoners heeft de afgelopen 5 jaar te maken gehad met geweld (is bedreigd, aangevallen of mishandeld).

Lage meldingsbereidheid

Slechts een fractie van de LHB'ers maakt melding bij RADAR of de politie.

Aanbevelingen

• Het borgen van LHBT-beleid

De resultaten benadrukken het belang van continuering van het LHBT-beleid dat is ingezet met deelname aan het Rijksprogramma Koplopergemeente Homo-emancipatie. De acceptatie van LHB'ers blijft bij bepaalde groepen achter. LHB'ers voelen zich vaker onveilig in hun buurt en zijn vaker slachtoffer van geweld. Om het beleid te borgen dient seksuele diversiteit expliciet te worden geïmplementeerd in de reguliere beleidsprogramma's, bijvoorbeeld door het formuleren van specifieke uitgangspunten binnen de verschillende beleidsterreinen. Dit betekent dat bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, seksuele diversiteit opgenomen wordt in het Integraal Veiligheidsplan (IVP).

Verder verdient het aanbeveling indicatoren met betrekking tot de acceptatie en veiligheid van LHB'ers op te nemen in de programmabegroting.

• Omgeving veiliger maken door onderling contact en zichtbaarheid te vergroten

Van belang is het aanpakken van geweld en intimidatie tegen LHBT'ers en het vergroten van de veiligheid(sgevoelens). Hiervoor kan onder meer nauw samengewerkt worden met de wijkteams. Is er binnen de wijkteams aandacht voor LHBT-beleid? Hoe zijn de LHBT'ers vertegenwoordigd? Sommige gemeenten waaronder Rotterdam en Alkmaar zetten bijvoorbeeld als onderdeel van het

lokale LHBT-beleid zogenaamde homoambassadeurs in. Homoambassadeurs dragen bij aan de sociale acceptatie en zichtbaarheid van LHBT'ers. Ze benaderen bijvoorbeeld directies en besturen van scholen, verzorgingshuizen en sportclubs en gaan met hen in gesprek over de manier waarop er in hun organisatie wordt omgegaan met LHBT'ers. Extra aandacht en zichtbaarheid kan bijdragen aan de acceptatie van LHBT'ers. Momenteel worden in 's-Hertogenbosch de mogelijkheden verkent om een netwerk van prominente Bosschenaren te vormen die als ambassadeurs op het terrein van seksuele diversiteit kunnen fungeren.

- **Aangifte en meldingsbereidheid vergroten**

Slechts 39% van de LHB'ers geeft aan dat homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in 's-Hertogenbosch zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen. LHB'ers zijn vaker slachtoffer van geweld en voelen zich op diverse plekken in de stad vaker onveilig dan heteroseksuele inwoners. Dit is niet zichtbaar in het aantal geregistreerde meldingen van RADAR en de politie. Een samenhangend beleid van gemeente, politie en LHBT-organisaties gericht op het vergroten van de aangifte- en meldingsbereidheid van incidenten en discriminatie is dan ook van belang. Hierbij dient zowel aandacht uit te gaan naar LHBT'ers als naar de politie. Onder LHBT'ers dient het belang onder de aandacht gebracht te worden van het maken van een melding, ook als dit bijvoorbeeld 'slechts' uitschelden betreft. Nu worden vermoedelijk alleen ernstige gevallen gemeld. Aan de andere kant dient ingezet te worden op het versterken bij de politie van het bewustzijn op LHBT gerelateerde meldingen. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de expertise van het *Roze in Blauw* netwerk van de politie. Dit netwerk behartigt de belangen van homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders binnen en buiten de politie. De leden van *Roze in Blauw* in Amsterdam staan bijvoorbeeld klaar voor mensen die melding willen doen van discriminatie, belediging, mishandeling of diefstal wegens hun geaardheid. Ze bieden een luisterend oor, kunnen doorverwijzen of bemiddelen bij het doen van aangifte. Ook zijn zij onder andere aanwezig bij evenementen als de Dodenherdenking bij het homomonument (4 mei), *Roze Zaterdag* en de *Gay Pride*. Er is een speciaal nummer dat je kunt bellen om iemand uit dit netwerk direct aan de lijn te krijgen.

Het vergroten van de meldingsbereidheid van incidenten en discriminatie is een van de aandachtspunten in de uitvoeringsnotitie van het koploperprogramma in 's-Hertogenbosch. In dit kader kwamen op 26 mei 2013 COC, RADAR en politie bijeen. De politie in 's-Hertogenbosch is bezig met het opzetten van *Roze in Blauw* in 's-Hertogenbosch.

- **De inzet op scholen continueren**

Uit dit onderzoek komt naar voren dat meer inwoners jonger dan 35 jaar negatief staan ten opzichte van homoseksualiteit dan mensen die ouder zijn dan 35 jaar. Belangrijk is om al op vroege leeftijd kinderen te leren respectvol met elkaar om te gaan en aandacht te geven aan diversiteit op school. In het kader van het borgen en stimuleren van de lokale veiligheid en sociale cohesie kunnen gemeenten hun regierol oppakken en partijen bijeenbrengen om seksuele diversiteit onder jongeren bespreekbaar en zichtbaar te maken. 's-Hertogenbosch is op dit thema al bezig op scholen. 's-Hertogenbosch wil de aandacht voor seksuele diversiteit op school bevorderen en de sociale veiligheid vergroten van leerlingen die lesbische, homoseksuele, biseksuele of transgendergevoelens hebben. Voor de borging is het belangrijk dat scholen het thema opnemen in het sociale veiligheidsbeleid.

- **Aansluiten bij bestaande meetinstrumenten**

Het SCP heeft een maat ontwikkeld om bijvoorbeeld opvattingen over homoseksualiteit te meten. Hierbij worden verschillende dimensies onderscheiden: algemeen; gelijke rechten; homoseksualiteit in de openbaarheid en homoseksualiteit in de naaste omgeving. Het verdient de voorkeur om hier in vervolgonderzoek bij aan te sluiten, door voor elke dimensie een of meer stellingen op te nemen.

- **Vragen over seksuele voorkeur standaard opnemen**

Door in diverse vragenlijsten (monitors) die uitgezet worden door de gemeente 's-Hertogenbosch de seksuele voorkeur van inwoners op te nemen als standaard achtergrondkenmerk, kan ten aanzien van verschillende thema's achterhaald worden of er sprake is van verschillen tussen LHB'ers en hetero's, zoals (sport)participatie, gezondheid en sociale contacten/eenzaamheid.